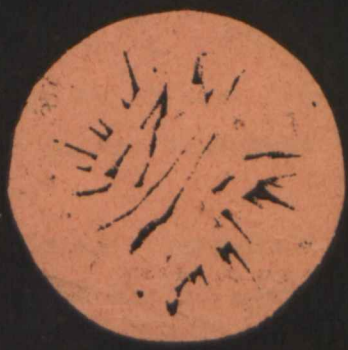

TAIG

OPILASAPER
AAIKIRRA

T. T. G.

Nr.15. Mai 1930.a.

II.aastakäik.

=====

Väljaandja: Tartu Tütarlaste Gümnaasiumi Õpilaspere. Peatoimetaja: Aug. Raud; abi: D.Koppel. Tegev toimetaja: A.Grünverk. Toimetuse liikmed: S.Adamson, A.Hurt, T.Linde, L.Pekkr, V.Taadler. Talituse juhataja: V.Käppa. Kaastööd võtavad vastu toimetuse liikmed igal ajal. "T.T.G." ilmub iga kuu 1. ja 15. päeval, väljaarvatud õppetöö vaheaajad. Nri suurus vähemalt 16 lhk. Üksiknri hind 25 senti. Tellimisrahad järjekordse ilmunud nri eest tulevad tasuta hiljemalt 8. ja 23. kuupäevaks klassivanemaile. Selleks saamiseks ajaks tulevad sisse anda klassivanemaile ka uue nri tellimised.

=====

V A I M U K A N G A S.

Mõtted koolitöö lõpu puhul.

Igatiks teab, mis on kangas ja kuidas seda kujutakse. See on huvitav toiming. Kui on lõimed valmis, siis hakatakse neid kangastelgedele ajama. See sünnib suure ettevaatusega ja hoolsusega, sest lõimede heast või halvast ülesajamisest oleneb palju kanga väärtus. On lõimed lõimepakul, hakatakse neid niide ja sukka panema. Need eeltööd tehtud, võib alata kanga kudumine. Süstik käib väledates kätes nii mis valgub ja kujub koet lõimesse. Ja saabki kangas, mille ilu ja väärtus oleneb ka lõime ja koe headusest ning kuduja oskusest. Nii sünnib nii tähtis ese keha katteks.

Oleme oma koolis kõik kangakudujad; kujume vaimukangast, oma vaimu ja hinge katteks. Sügisel tulime kooli, ajasime lõimed lõimepakule ja panime need niide ja sukka, tähendab, tegime töökavad niihästi õpetajad kui õpilased. Soetasime oma teada parimad lõimed ja koe ning kavatsesime kududa parima kanga. Kõigil olid parimad kavatsused, soovid ja unistused. Ja algaski meie kõigi vaimukanga kudumine. Vaimusüstikud käisid välkudes edastagasi. Silmad särasid tööõmusest. Ja kanga kudumine kestis läbi sügise, talve ja kevade ning süstiku rütm oli tihti kooskõlas kas tormi või vaikuse rütmiga. Kudumises oli ilu ja oli valu ning, mis kõige tähtsam, oli elu. Nüüd on meie kõigi kangad valmis, olgu need head või halvad, nad on meie oma töö. Nende väärtus oleneb sellest, millise lõime võtsime enesele ja millise koe sinna kudusime ning kuidas selle kudusime. Igatahes on häid ja ilusaid kangaid, mis vastavad kallimale kalevile ja on ka kangaid, millest saab ainult kotiriiet. On kangaid, mille värvide kooskõla on üllatav ja on kangaid, mille toonid segased, ja ähmased. Aga olgu nad millised nad on, igati kangas jääb talle enesele. Jääb veel vaid soovida, et hoidkem hästi oma vaimukangaid, et meie vaim ja hing ei jääks alasti. See soov ärgu ununegu ka siis, kui siirdume suvel kodumaa loodusesse, kus puhkame loodusema pehmes süleluses suurest tööväsimumest.

J. Roos.

NAISE EMANTSIPATSIOON.

Aastasadu on naised töötanud ainult kodu kinniste uste taga. Neil puudus ühine huvi, ühine püüd parandada oma ettevõtet ja tõsta oma töö väärtust. Päämiselt puudus eesmärk, milleks töötada. Naised märkasid meeste tööalade laienemist ja hakkasid tungima aladele, mis seni olid olnud vaid meeste monopoliks. Naisel pole küllalt lastest, köögist ja kirikust. Naine peab töötama ennastalgavalt, teab tungima teadusesse, et olla teadlik kõigis alades, et arendada inimsust, seltskonda, ühiskonda. Ei ole ju riigil suuremat vara ega kandejõudu kui hästikasvatatud, terve ja vaimliselt ning kehaliselt tugev rahvas.

Naisliikumine on peaaegu niisama vana kui inimkond. Juba eelajaloolisel ajal käis võitlus kahe erisugupoole vahel, ent too võitlus polnud mitte teadlik, vaid instinktiivne võimahaaramine, mille tunnuseks oli kord naise ülekaal (matriarhaat), kord jälle mehe võim (poligaamia). Esimeste kultuurrahvaste juures on aga püsiv mehe valitsusvõim, sest mehe kasutada olid enam konkreetsete võitlusvahendid - mõistus ja füüsiline jõud, kuna naise võimuses olid tunded.

Kuni 19. sajandini on mees olnud absoluutne valitseja. Selle all tuleb mõelda puht-juriidilist üleolu, sest ajaloo kestel on naine vaimliselt mõjutanud meest nii kultuurmomentidel (renässans) kui ka reaktsiooni aegadel. Kui renässansi ajal algusesaanud naise ja mehe üheväärtuslikkuse idee 20. sajandi alul naisliikumise aluseks sai, algab kiire naise emantsipatsioon, mida veel mõningad välistegurid mõjutavad.

Algrahvaste juures oli naine täiesti loomasarnane olend. Ta oli mehe valitsuse all, kes ta endale kas ostnud või röövinud oli. Mehel oli naise üle elu ja surma õigus. Säärases seisukorras ei olnud naisel loomulikult mingit vaimlist üleolu.

Algrahvaste juures sai naine ainult poja sünnitamise puhul lugupidamise osaliseks, kuna tal mingisuguseid püsivailmelisi õigusi ei olnud. Huvitav on legend, mis näitab tolleaegse mehe hinnangut naisest. Nimelt olevat sündinud mees ja naine ühel ja samal ajal ja sarnaste õigustega. Mehele aga ei meeldinud naise iseteadlik enesetunne ja ta palunud jumalalt endale uut naist, sõltuvat temast. Jumal täitnud mehe soovi, kuna endine naine kuradile abikaasaks antud.

NEISTSIINASEIST LAHKUNUIST.

(Järg)

VI lend - 1925.a.

Lõpetasime eelmises nr-is Aimilie Paasiga, nüüd lähme edasi lõpetame käesoleva numbriga selle lennu vaatlemise.

Linda Paju - väike valge tüdruk sulava häälega ja rõõmsa olemisega.

Gerda Panksep - Veeriku alevist, kus on ta tragil isal oma majake ja ilus aiake. Seal püsib seni ajani Gerdagi residents. Pikk, kuiveljas tütarlaps, õhukese näo ja plondipoolse peakesega; rohkem kahvatut varju näos kui pakitsevat verd. Kerge tantsujalaga. Välimuselt lihtsavõitu, ilma edevuse joonteta. Alati heas tujus, vastutulelik naeratus näol. Suurepärase seltsimees, tahe, vaba ja humoorikas jutt suus. Klassikaaslastest eriti hoieldud ja sallitud, riisamuti ka pedagoogidelt heatahtlikult hinnatud. Võimetelt keskmine. Elult vähenõudlik. Laulu-armastaja. Käib praegu Veeriku ja Naisühingu vahet, õpib näputööd. Aktiivne Vilistlaskogus. Õnn kaasa edaspidisele eluteele, Gerda Panksep!

Salme Peterson - ka Tartu plika. Kena, muhe, lihtne tütarlaps, oma olemiselt küllalt lähedal eelpool maalitule. Ka kahvatupalgeline, kitsavõitu näoga, tõmbudes ülalt alla kolmnurgaks. Ka väga sobiv seltsimees, sõprade ringis väga otsitud oma loomuliku, teravmeelse jutuga ja olemuse sobivusega. Praegune saatust mulle teadmata.

Ella Puskar - Puhja tüdruk. Optant, sula vene keelega. Mõtles vene keeli, kõneles ja kirjutas eesti keeli. Kõneles vene aktsendiga mingit eesti-vene keelesegu. On toonud Venest kaasa ka täisvene iseloomu ja näiliselt antropoloogilise vere koosseisu. Ma ei saa teda kuidagi teisiti ette kujutada, kui eht vene provintsi jumalik-naiiv-sulav=healoomulis-lihtsat vene naise tüüpi. Ka välimuses oli tugevasti vene naise pehmet-lõtvat=lihvat pastell=joont. Vene "gulänjetel" näed Puskar'i=taolisi vene lai-muretute karakterjoontega tüüpe alatasa. Õppimine on sel tüübil vere vastu, nii ka Puskar'il. Aga kui inimene ja lõpmata lõbus kaaslane - kes julgeb siin mõelda teisiti. Siin olgu otsida teist sobivamat. Lahutamata sõber Klarissale, kellest

Naise orjastamine valitseb veel ajaloolisel ajal kogu idas; ainukese erandi moodustasid egiptuse naised, kes olid suutnud endale eesõigustatud seisukorra luua. Eriti india naised kannavad praegu veel orjastamise tunnuseid, kuna jaapani ja türki naised alles päälle maailmasõda on saavutanud inimõigused. Kõige kurvem on küll india naiste seisukord. Juba sündides määravad vanemad talle mehe ja 10-12-aastase- na antakse ta mehele, kellel on oma naise üle piiramata võim. Isegi mehe surma puhul ei pääse naine vabaks. Asjata võitleb kultuuriilm nende seisukorra parandamiseks, kuna india säädusandlus loeb naist alamaks olendiks, kes on õnnetuse toojaks kogu rahvale, kui mees teda igal sammul ei valvaks.

Huvitav on, et isegi säärase kõrge kultuurrahva juures nagu kreeklased, oli naine peaaegu õiguseta olend. Vanemad panid tütre mehele, ilma et sellel kaasrääkimist oleks olnud. Abielus ei nõutud naiselt muud, kui saada suurearvuliste laste emaks. Kreeka naine ei võtnud osa mingisugusest avaliku elu avaldusest, sest enese harimatuse tõttu polnud naine küllalt kohane kaaslane oma kõrgeharidusega mehele. Alles Sparta mõjul, kus naine võttis osa seltskondlikust elust, hakkas ka kreeka naise iseteadvus tõusma.

Rooma naine aga kasutas palju suuremal määral vabadust kui eelmine, kuna tal oli lubatud seltskonnas liikuda. Rooma naine allus eeskätt isale. Isa müüs ta mehele, kellelt ta teda lepingu mittetäitmise puhul tagasi võis nõuda. Aegamööda kasvas roomlanna rippumatus; nii võis ta ise abielluda, samuti ei tohtinud mees teda müüa. Naine omas isiklikku vara, mida ta parandada võis. Üldse paranes ta seisukord keiserriigi ajal tunäruvalt.

Rooma säädused, mis enamikus kanti kogu Euroopasse, pole veel praegugi oma maksvust kaotanud - nad jäid ka naiste suhtes püsima. Kuivõrt neid tarvitati olenes üldiselt usu- ja kultuuri mõjutustest.

Ristisõdade ajal muutub naise psühhiline väärtus palju suuremaks - ristisõjad tõstsid tugeva ja seesmiselt sügava idee esile. Rüütlid hakkasid naisi austama, kuna tolleaaja naine oli võrdlemisi haritud ja teadlik oma välisest külgetõmbejõust. Barbaarne ja naise kehavorme mitte esiletoov riietus kaob, mida asendab naise graatsiat rõhutav riietus. Samuti tulevad tarvitusele kosmeetilised vahendid. Kõik seltskondliku naise toimingud alistuvad etiketile, mis nõudis naiselt eeskätt moraalsest kõrgust. Kui siia juure arvata veel tolleaegsest mehest palju kõrgemalseisev naise haridus, siis on arusaadav, miks naine muutus valitsejaks nii kodus kui ka seltskonnas.

hiljem teen juttu. Läks Puhja tagasi. Usun, et tal on veidi igav seal maal kin- niste ja enesestõmbunud eesti külatudrukute ja =poiste hulgas.

Emma Pusta ja Herta Pusta - õeksed Aleksandri tänavast, rätsepa tütreid. Sitked=krabedahäälised, šiki=poole kiskuvad, praktilisi sihte märgitsevad, siseolemuselt veidi lihvimata, teineteise võidu jõudsalt kasvavad, blondiverd tütarlapsed. Teadlikult töötavad, ametlikku ja üleametlikku numbreid taotlevad koolilapsed. Koolis sedavõrd tipp=topp, kuivõrd on tarvis rahuldava distsipliini säilitamiseks, ent sü- damepõhjas kaunis tugeva tungiga kurameerijad. Edaspidine saatust on teadmata. Edasi õppima vist ei läinud. Üks neist (kui mitte mõlemad) on kindlasti mehel. Kooliga on katkestanud sidemed täiesti, sest seda ei kirjuta neile ette nende praktiline iseloom.

Ida Surva - Puhja preili. Juba teistes laastust kui eelpool kirjeldatud. Brü- nett, tõmmuvereline, intelligent sünniverelt, mida tõendas ka ta eriline tagasihoid- likult=rahulik, aadlik aksent. Näiliselt tasakaalus ja korrektn, kuid seal sü- dame=klappide all pakitses kahtlemata süttiv veri. Oskas olla tõsine, autoriteetlik avalausis, sest tõmmude juuste=kiharate all peituvais ajumüüri oli küllaldaselt arukuse=pesi. Ei puudunud tas kaunis ruttu esilevilksatavat salvavat sarkasmi ja jõulist enesetunnet, mida ei tohtinud hoolimatult haavata. Oli vaimukust kirjatõis ja tungi teotseda kirjandusringis, seistes mõni aeg selle koondise presiidiumiski esikohal. Pärastine saatust kahjuks teadmata.

Johanna Põvvat - Tartust pärit. Jälle üks jumalik subjekt, inimese ja naise ideaal. Blönd, sälede ja naiselikult nõtkke kehaga, haruldaset sümpaatlikkude pro- portsioonis intelligent näojoontega. Lihtne maitsekus rõivastumises. Pehme=sulava, osavõtlik=õrna häälekõlaga, voolava ja kujuka kõneanniga. Andekas ja väga püüdlük õppimises. Eriti hea inglise keeles. Cum laude igas punktis. Ülikorralük. Eluviisi- des ja käitlemises võrratult viisakas. Õpetajate silmater. Haruldaset tegev kooli organisatsioon, eriti Kirjandusringis. Praegu Vilistlaskoga silmapaistvam jõud. Õpib ülikoolis filoloogiat. Abielus. Kannab pr. Kadak'u nime.

14. sajandil hakkab naise kui kõrge olendi kultus kaduma. Naine tõmbub tagasi avaliku elu näitelavalt ja minetab enese seltskondliku tähtsuse.

Eriti tugeva tõuke naise arengule annab renässans. Siin kerkib juba esile samaväärtuslikkuse idee. Tõeliselt oli naine vaimliselt samavõrt arenenud kui mees - ja kui ta veel suurendas oma sisemist väärtust välise võluga, muutus ta tooniandvaks seltskondlikus elus. Mõjutatud samaväärtuslikkuse ideest, ei vaadanud mees naisele enam kui algsale olendile; ta kohtles teda kui omasarnast. Ka sotsiaalses elus omas naine küllalt tähtsa osa. 18. sajandil oli naine üldtunnustatud nii kultuurilistel kui ka sotsiaalsetel aladel. Võib mainida kaulsaid naisvalitsejaid Inglismaal (Elisabeth) ja Venemaal (Katarina II).

Napoleoni valitsuse ajal halvones naise seisukord, eriti säädusandlikul teel. Tal ei olnud pärimisõigust ja ta anti mehe võimkonda. Napoleonile ei meeldinud naise arvustus tema poliitikast. Ent Napoleon oskas siiski hinnata naise väärtust sotsiaalses elus.

Naine, olles saavutanud juba enesetunde, ei loobunud nii kergelt oma võitudest. Kui avalikult polnud võimalik tegutseda, arenes kulissidetagune elu seda intensiivsemalt. 19. sajandi teisel poolel algab naise kavakindel tung samaväärtusele mehega, eeskätt hariduslikul alal. Naised tungivad igasugusesse teadusalasse; neile võimaldatakse ka sissopääs ülikooli.

Võõrastusi oli alul, kui naised esinesid avalikkude kõnedega, kui nad algasid võitlust kõrgema hariduse saamiseks. Millise pilkega tervitati esimesi naisüliõpilasi - ka meil Eestiski! Püüti tõendada, et ülikool rikub naiste hinge; kuid ei ole ju mõeldav, et puhas teadus võiks rikkuda kellegi hinge. Suured ülesanded, mis

Ellinor Rummel - Tähe tänavast. Väike, vaikne, nobe asjalik, tõsiselt teotsev, praktilisuse poole kalduv tütarlaps. Praegu Tartus. Tegeleb kuskil, kus - ei tea.

Kora Sadik - Pihkva tänavast, kus on isal maju. Oli sunnitud üle tulema saksa koolist, õppis meil ainult ühe aasta viimases klassis. Oli raskust eesti keelega, kuid kevadeks näitas õige jõudsaid resultate. Rrünetipoolne, küllalt morni näoilmega. Enesesse tõmbunud, vaikne, iseteadlik natuur. Tõsine tööinimene. Sümpaatlik oma olemuses. Käib vist ülikoolis.

Linda Soosaar - maalaps. Blond, roosakasvalge palgega, avara naeratusega, kaunis tüsedä kehaga. Oli andekust, hoolt ja teoinimese asjalikkust. Vaimliste huvidega, kuid ühtlasi praktiline. Korralik. Õpib ülikoolis põllumajandust. Temast saab igatahes positiivne jõud eesti naisperesse.

Amanda Suur - Peeter Suure tütar Elvast, kus on isal Otepää tee ääres krunt majadega. Blond, elav, hepikulikult gratsiöös ja paendlik. Vigureid täis, siristavkoketeeriva kõnega süütu mõttes. Ei pingutanud ennast just töösse, ohjad seisid kaunis lodevalt. Ent halb laps ta ei olnud. Oli päris mõnus temaga vestelda, sest selleks oli tal tahtmist ja loomapoolist andi. Käib Naisühingu käsitöökoolis.

Agnes Suurkaev - Virumaalt. Pikk blond tütarlaps. Kaunis noor, kuid aastate kohta lopsakalt kasvanud. Lahtise peaga, mida võis lugeda juba ta selgest, veidi tujuka-ilmelisest näost. Jõudis sundimatult õppeainetes edasi. Õpiosalistega oli kaunis lahe läbisaamine, kuigi mõnikord tuli avalikuks dissonantse, mis olid tingitud ehk ta järsust ja iseteadlikust iseloomust. Abielus, nagu on kuulda. Käis (vist) ülikoolis.

Marta Svikis (Sviks) - maalt Kanepi poolt. Läti verd, läti temperamenti. Valgejumeline, mustajuukseline, helkiva vaatega, tõsise-ilmelise, ent sageli avalduva naeruga. Paraja pikkuse juures ümarmililine proportsioonis kehakuju. Välise tagasihoidlikkuse ja korrektsuse varjul tugev annus varjatud temperamenti ja tuld. Vaimlises isikus tõsidust, tihedust ja kohustuslikku tööindu. Laitmatu õpilane nii edasijõudmises kui ka ülespidamises. Juba abielus tükk aega. Kas midagi kuskil õpib, ei tea.

Klarissa Tomson - elukohaga Tartust. Optant à la Ella Puskar, kelle parim sõber ja "tovaarištš" ta oligi. Oli toonud Venest kaasa arutu osa vene lõbusat-laia-kaarelist iseloomu. Pikk-pikk, paraja tugevusega kuju. Ruugejuukseline, punapalge-line, alaliselt naerlevate silmadega ja suuga. Rõkkav, nakkav, südamest=tulev, üli-lõbus, loomalik varjamatu naer. See naer oli Klarissa peatunnuseks. Ikka ja igaves-ti ülimeelikult lahkes ja näiliselt muretus tujus. Ent siiski läbi-läbi tundeinime-ne, mitte kaugeltki nii pealiskaudne, kui see paistis ehk esimesel silmapilgul. Naer ja nutt vaheldusid väga kiiresti. Paistev muretus ning elu "immer=lillalisus" langes arutihti lendava kiirusega oma kõrgeimalt kraadilt kaugele alla meeoleu-meetri vahenukli nukruse=miinuste valda. See oli kui pulbitsev vulkaan, mis hetkel

naisel on täita rahva elus sünnitajana ja kasvatajana, nõuavad, et praegusaja arenenud naine peab kaasa rääkima avalikus ja riiklikus elus kõigis neis küsimustes, mis seotud tema eluülesannetega.

Sama sajandi lõpul hakkavad naised juba liituma, et ühiselt taotleda ülesseatud sihte. Esimene Naiste Liit tekkis Ameerikas, mis hiljem liitus prantsuse ja inglise Naisliiduga. Inglanna miss Bonfield ütleb: "Inglise naised ei võitle praegu enese tunnustamise eest, vaid nad on valitud poliitilistesse ametitesse, et mehed näevad neis tarvidust, kui säälse suure naissoo häälekandjana."

Inglise naiste suurte saavutuste põhjuseks tuleb lugeda nende suuremaid poliitilisi kogemusi ja suurt soo üksmeelsust.

Eesti Naisorganisatsioonide Liit loodi 1920.a., mille kaudu ka sel samal aastal astuti Rahvusvahelise Naisliidu liikmeks. Nõuti mehega üheõiguslust nii kodanlikel kui ka poliitilisel alal; ema ja isa õigusi laste suhtes jne.

Dr. Jakob Hurt,
meie tähtsaim rahvalaulude koguja.
L.Raba linoollõige.

kisub 5. kraateri sügavusse oma tulipalavikul kõrvetava laava, et paisata see jälle ootamatult kõrgele pilvede alla. Väga temperamentlik, otsene, lihtne, äge, äge igasuguste vahetõrgete lõpetamiseni. Ent sealsamas momentaalselt leppiv kuni kaela hakkamiseni ja suudlemiseni. Püsimatu, taltsutamatu; taltsutamatu kõigist repressioonidest hoolimata. On iseenesest mõistetav, et ta eesti keelega hakkama ei saanud. Kui vähegi unustas ümbruse, oli vene keel volinal platsis (muidugi eeskätt oma lahetamata sõbra Ella Puskar'iga ja õega). Mis aitas see, et keelasin kategooriliselt vene keele rääkimise eesti keele tunnis ära! Vead, vead, vead kiritöis. Õppimisevedu vedas muidugi hooti, olles, aru saadav, sügavalt õnetu, kui märgiti seda pedagoogide poolt. Liikub koolis kõikides tegelemisaladel alati. Vilistlaskogust mitte eemal seisev. Külatab armastuse ja andumusega kooli eluavaldusi ka praegu. - Õppis halastajaks õeks Mellini kliinikus, on juba tükk aega ametis linna haigemajas Lina tänaval. Oma põhiolimuselt tänini muutmatu.

Linda Tomson - Klarissa õde, kuid täielik kontrast kõigiti oma praegu kirjeldatud õele, olgu vast kui ühtivaks jooneks võiks pidada ta vene keele rääkimise piüdu.

Ent iga uus vool tekitab alul vaagnu. Harjumus ja traditsioonid on iga liikumise, eriti aga naisliikumise vastu. Naistel oli väga raske välja astuda kogu maailma vastu; kahtlemata näisid need nõuded otse revolutsiooni-listena. Üldse oli vales arusaamine naisliikumisest; usuti, et naiste eesmärk on egoistlik, nagu tahaksid naised meestesarnasteks muutuda, arendada endid mehelikkuseni. Teiseks puudutasid naisliikumise juhid valusalt meeste enesetunnet, valgustades naistele nende ebajumalate vigu.

Maailmasõda aga tõi naisliikumisesse otsustava pöörde. Uuesti hakati naist hindama, kes oli väärselt täitnud omi kohuseid kogu maailmasõja kestel. Naine kohanes ruttu uutes elutingimustes, harjus vaimlise ja ainelise iseseisvusega, harjus suurema vabadusega. Töö on teda iseseisvaks teinud.

Pärast maailmasõda telkisid uued riigid, mis kindlustasid säädusandlikult naise üheõiguslikuks kodanikuks mehega; veel enam - naine omab mõnes suhtes isegi eesõigustatud seisukorra (töökaitse-säadustes). Tuhanded euroopa naised on praegu tegevad parlamentides, linna nõukogudes, dieetika alal kliinikutes, laste hoolekande asutistes, tekstiil-tööstustes, kaubanduslikkudes laboratooriumides jne.

Loomulikult mõjus naisliikumisele ka pärastõjaaegne õhkkond positiivselt, mis oli täis suuri ideid, sest kuidas sünniks ühte suureid ideid rahvaste enesemääramisest ja üheõiguslusest naise, kui küllalt tugeva ühiskonna liikme eksploateerimisega?

Kuigi maailmasõda radikaalselt muutis naise seisukorda terves maailmas, kiirustades võimsalt nende emantsipeerimist, on siiski poliitikas ja äriilmas naiste üheõiguslus meestega enamasti veel vaid teoreetiline. Ülekohtuna tundub meie naise ja mehe töövaeva ebavõrdne tasutavus. Eestis kindlustab küll põhisäaduse deklaratsioon naisele igal alal üheõiguslise seisukorra meestega, ent selle saavutiseha pole naisel seni päälle poliitiliste õiguste midagi võidetud.

Keha dimensioonidelt palju väiksem kui Klarissa. Vaikne, enesesuletud, väherääkiv, tõsine, töinnukas, pisut sapine ja traagilisuse poole kalduv, asjalik, korrektne, mõõdukalt liikuv. Teeb andumusega tööd praegu ülikooli loodusteaduskonnas.

Berta Tool, Hildegard Treal, Meeta Truus, Salme Valgerist, Hilda Vatter, Marta Poom, Alviine Pöder, j.t. - kõik keskpärane, enam-vähem korralikku vedu vedav vaikne rahvas.

Magda Vannamb - praeguse III-b kl. Salme Vannamb'a õde, kuid loomult mitte Salme laadi. Rahulik, tõsiselt-vaiksel teotsev tütarlaps, keskmiste tööresultaatidega, sõnakuulelikult alistuv, erilise aktiivsusega.

Erika Ventsel - alfabeedis viimne. Oli pärit Tiigi tänavast, endise mõisavalitseja, praeguse Ühispanga laekuri tütar. Tumedajukseline, kahvatu-näoline, küivetuvõitu, keskmise pikkusega, deklameerivalt selge kõnelemisaktsendiga. Tõsine, nukker, tagasihoidlik naeratus. Korralik, intelligentse põhiolemisega õpilane. Õppimiseks jõuduv. Küllalt andekas, kirjanduslikkude huvidega. Luuletas laule, katsetas meeleolutsevaid proosapalu. Õige tegev Kirjandusringis ja "Ao" toimetuses. Väga sümpaatlik-armas tütarlaps. Kooli lõpetanud, astus ülikooli. Kuid juba koolipõlves kopsudes pesitsev tiisikus viis ta paari aasta eest maamulda.

"T.T.G." teise aastakäigu lõppedes tuleb käesoleva kirjutisega katkestada "Nendesinaste lahkunute" reprodutseerimine. Jääb järele veel neli lendu, kellele viienda tuleb lisaks käesoleva õppeaasta eelseisev lend. Kui "T.T.G." eluiga jätkub ka tuleval aastal ja kui mul on au seista veel edaspidigi "T.T.G." korrespondentide nimistikus, siis tahan kõnelda neistki järelejäänud lennest, kuigi nende hulgas on paar lendu, kellest ma sõnagi ei tea kõnelda, sest et pole olnud nende õpetajaks. Seekord aga punkt.

Tartus, 16. V. 1930.

Alter ego.

Tõde usutakse kõige vähem. On vaja ainult tõde kuulata ja siis ütleb iga üks: olen ma loll, et ma seda pean uskuma! Tõekuulajad lähevad kõik enne hauda, kui nende tõde uskumist leiab.

A.H.Tammsaare.

Armastus on haavalehe taoline, mis nii kaua väriseb, kui vars kanda jaksab.

Karl Rumor.

Armastus on viin, millest joobnuks joodakse, aga mis iialgi janu ei rahusta.

K.Rumor.

See inimene, kes iseene ja igaviku ees kunagi hirmu ei ole tundnud, elab loomulikku elu.

K.Rumor.

Ei saa eitada meie kultuuri suursaavutusi ning nende tähtsust inimkonnas, ei saa ka niisamuti eitada selle kultuuri ja eriti tehnilise kultuuri pahasid, mis inimkonna lodevale elule ja degenerereerimisele osalt soodsat pinda valmistavad. Meie aja inimkond on sattunud nagu mingisugusesse ummikusse, milles tegutsemine ja edasiliikumine talle saatuslikuks võib saada. Puudub huvi tõsise kunsti ja kirjanduse vastu, mis inimesele esteetilist naudingut pakub; harrastatakse ainult jazz-kultuuri. Peame siit väljapääsu leidma, kui me ei taha ühes oma kultuuriga tulevikus langetada väljasuremisele. Siingi lasub suur ülesanne naise õlgadel. Naine peab püüdma kasvada ja arendada isikut, kes oleks tervenev nii füüsiliselt, vaimliselt, moraalselt kui ka majanduslikult. Tähtsamaid inimese kehalise arenemise faktore on tingimata hügieeniline lapsekasvatus, kuna selle ülesande produktiivne või ebaproductiivne täitumine oleneb sellest, kuivõrt meie emad oma ülesande kõrgusel seisavad.

Tänapäeva=naine on ise endale loomas uut, sügavamat maailma; ta tahab ise oma saatust juhtida. Naisel on palju, palju tööd, kuna ta isegi ei tea, kust otsast pääle hakata.

Nii küsib Agnes Taar:

"Aeg kihutab, aeg pöörast sõidab sõit -
mind haarand ühes elufilm.

Mis ootab ces? kas saavutan kord võidu?

Kas täiust anda suudab ilm?

Naisliikumise vajadus pole veel kaugeltki lõppenud. Aastasadade jooksul on naine väga palju saavutanud, ja peame ütleva tänu naisliikumise levitajate tahtejõule ja vaimukusele. Tehtud töö edu tiivustagu naisi tulevikus veel intensiivsemalt tegutsema!

Allikad: 1) Dr.Valerian Tornius: Die Dame.

2) V.Fred: Psychologie der Mode.

3) Fuks und Kind: Die Veiberherrschaft.

Hilisemaad andmeid käsitatud ajakirjandusest.

Linda Kärp.

=====

KEVADÖIST MEELEOLU.

Kui kustusid pilvedes tuuled ja tuhahalluseks põles sädelev värvide mäng, ma lahkusin tubade ängistavast kitsusest, sest öövaikuse helitu muusika kui katsunud oleks hämarusse.

Kärsituselind on teinud pesa mu südame alla ja haudub sääl oma kollaseid poegi, tundmatu palavik kiirendab pulssi. Rändan kergelt ja kärsitult, ruttu ja rahutult tühjuvail teil. Kui pehme on tumedate kauguste hingus! Nii pehme ja hea kui äsja kohatud ränduri silmade helk. Kuis pole seda küll varem ma näinud! Ja võimsalt mirisevad õhus värskust lehkavad tuuled. Värin raputab keha, ei mitte külm, vaid millegi suure lähidalolek.

Veel meeletumalt tormitsevad taevased tuuled, üha kirglikumalt kihutavad pilved, ja tummem neist kuu heidab tontlikku valgust, Kuula: helisevad õhkude õrnpeened viiulid, komiseb metsade tšello, häälitseb vaba vee vulisev flööt ja takti lööb kärsitult kiheläv veri ja puu südames pulbitsev mahl. Kuulmatu hõise juubeldab eetris: "On saabunud Tema Majesteedi sünd!"

Tahaks laulda sulle laulu, oh kevadöö, nii vaikset ja väikest, et selles heliseks mu hinge praegune clamus! Kuid mõte on halvat ja sõna on surnud, ning tunnete tulikuumad haagid rebivad mõistust. Õhulised ja põgusad, tulivalusad on need tundemolekulid; analüüsi külmad pihid neid purustavad, neid kui õnnetutki hajutavad. Neid tunda ja mõista vaid võib, oo tundkem ja mõistkem siis neid!

Kusagil vakatab valgusemööti ja sirutab õnnistes õhulisi käsi üle loova ja noorusliku maa. Õndsas ekstaasis suudlen külm-õhkuvat, musta ning magusat maad ja palvetan: Suur Vaim, elu mullegi anna, seda sama loovat ja tormist kui kevade=öö! - Ja metsade hämaruses puhkeb valuma lumine lill, uue elu esimene õis.

Ja uuesti olen leidnud oma jumala kevad=tormides, uue elu ja armastuse jumala. Tulge, kõik te rahulikult puhkavad pessimistid, varakult=vanad noorurid ja elupe gurid. Tulge tunnistama Elu ja saama ta õnnistust. Tulge jooma kevadöö elurõõmu jumalikku nektarit!

Alo.

=====

T O R M.

Mustad õhtuvarjud tiirlevad hämaras toas. Maret, viieteistkümnendaastane kontkõhn, süsimustade juustega tütarlaps ärkab hämarikuuimast. Mingisugune kutsuv, igatsev kohin oli ta äratanud. Mareti tumedad, kiirgavad silmad, neljanurgelises, surmtõsisel, palavikust punetavas näos, pööravad oma vaate madalast kambriaknast välja.

Hallikassinised pilverünkad tormavad ääretul rutul piki taevafooni. Mustjas-roheline hilissuvine mets oigab abipaluvalt, paenutades end ägedes nägematu suuruse ees sügavale, sügavale, ja säält metsatagant kostab hirmuäratav, sügav, kutsuv mihin nii meelitavalt.

Torm! Ja säält põlise metsa taga on järv. Järv - suur, sügav, mässav. Ei või miski nii mihiseda kui voogav veteväli.

Tema, Maret, peab istuma siin varjude keerlevas toas, kui väljas torm mässab, sest tal on palavik. Ei, seda ei suuda ta! Torm on ju meelitaja.

Rutuga haarab Maret ema kuivanud lambanahkse kasuka ja põgeneb siis kui jooksik, keda taga aetakse.

Madal hätiuks lendab tormi mõjul märtsudes vastu poollagunenud onni, nii et seüle palkseinad värisevad, kui Maret ta avab. Torm kisub kui meeletu Mareti käest kasukätükki, võimata on teda selga ajada. Liiv teel tõuseb pilvena üles, sunnib silmi sulgema. Mareti Metsikuis juukseis on torm endale toreda mänguasja leidnud ja rebib neid müüd halastamatult. Õunapuu hüti akna all ei püüagi vastu panna, vaid viskab oma poolvalminud, punapõselisi õunu ilma suurema pingutuseta ohtralt tormi kaissu. Suur karvane õuekoer jookseb ruttavate pilvedega võidu, püüdes kaasa teha tormi kohutavat, uluvat häält. Violetsete, kollakate laikudenakirendavad lilled õues sirutavad omi käsi ägedas palves kollakasrohelise murumätta poole. Pikemad rohuniinad suudlevad tormiliselt külma maapinda.

Juba traavib Maret läbi kõikuva metsa.

Nagu tudisevad taadid noore, elujõulise mehega võitlevad, nii sõdivad vanad metsakangelased purustava tormi vastu. Puud - vanakesed vannuvad alla, nad nõuavad rahu, kuid torm - noormees - on alatu, ta ei jäta värisevaid vanu, vaid kisub neid kosisist, jalust, tehes hallikestele valu. Küll püüab mõni tugev mänd, kuusk või tamm uhkelt tormile vastu panna, lüües pääd kõrgilt püsti, ent ometi ei suuda nad vägeva purustaja vastu, vaid paenutavad end nagu nõrgemadki.

Maret jõuab hädaldavast metsast läbi.

Ta silmade ees kõigub lai, tormav veteväli. Kirglikult, meelitavalt, kutsuvalt uhuvad randa valgeharjalised, vägevad vetevood, purustades tükk-tükilt kõrget rannakaljut. Järv on ülteni valgeks vahul. Veteema peseb pesu, nii et seebivaht vahutavate lainetena vastu pesemisnõud - mereranda - tormab. Kalamehepaat rannal kõigub kui väike laast vägevate lainete käes, ei tema enam tänasest päevast eluga pääse. Järverannal, mustavas kauguses, särjab torm meeleheitlikult küllakilevajunud heinaliitüni. Korraga on suutnud ta auklise katuse lahti kangutada ja oma vägeva jõuga pillab ta selle tuksuvasse järve. Varssi pole talt mingit jälge, ruttu nagu tilk vett tontmustadele, hõõgivatele kerisekividele kaob ta. Kalamehe hertsiku korstnast tõusev, tulega segatud suitsujuga kaob keereldes ja vääneldes pilvede möllu kui valus oigav haige surma suhu.

Maret istub sammaldunud, rohelistel rannakivil. Oo, nii hää on siin olla, tunda, kuidas torm ta juustega mängib, kogu kehast karastava judinaga läbi puhub, ja vaadelda mässavat järve.

Vaiksemaks jäävad mürisevad lainetevood. Uhuvad vaid randa uinutavad lained, kuni vaikivad needki. Järv tukub. Pilvede lend muutub unistavaks. Vinguv torm poeb oma peiduurkasse kui kuri peni, kes on teekäijat hammustanud ja peremehe vitsakimpu kardab.

Maret tunneb kehas raputavaid külmavärinaid. Veel kord vaatab ta uinuvat järve ning mustavaid, purustatud, kuusirbile vastuhaigutavaid paekaldaid, siis jookseb ta igivanasse metsa, kus tagasihoidlikult metsakangelased oigavad, kõikusdes oma värisevail jalul.

Suitsuvine - hall, tumo - tõuseb Mareti emakese onnikorstnast kõrgele, kõrgele. Kollakaltpunetav ehataevas nagu naeratlev, südamlilik neitsi haarab ta kaissu kui halli isakese.

LisPed.

=====
Kaks asja on, mis väga kergesti purunevad: õnn ja klaas.
=====

MEIE ÕIGEKEELSUSE TRAAGIKAST.

Kui alati püütakse tõendada, et raha on kõik, siis mina ütlen, et raha pole sugugi mitte kõik, vaid mood on kõik. Kogu maailm öeldakse ju olevat selline, nagu meie teda tajume; mis on „asi iseeneses“, ei tea me üldse kunagi; ja kindel on see, et maailma tajumise ainult nii, nagu on see moes, ning korraldame ka selle järele kogu oma olemuse: kui asketism on moes, elame nunnadena ja munkadena, kui sport on moes, lõhume sporti 2-3 aastast lapsest 80-ndate aastase raugani, ja kui keeleuundamine - üks harrastavam spordiala - on moes, siis uuendame teda. Ja ega me tarvitse selle juures küsida, mida kätte tahame saada ja milleni välja jõuda.

Kui juba korra sport on moes siis teeme teda terve andumusega ka keeleuunduse alal ja mõtleme välja kõik võimaliku ja võimatu. Kui ühel inimesel tuleb tuju astuda üle seadustest meie aja riietuses, üle öla visata punase linalahkani ja patseerida paljaste varvastega mõõda uulitsaid, siis ei tee teised seda mitte, sest see pole moes; kui aga kellelgi meeldib kõik meie keeles siianivalitsenud reeglid lüüa uppi ning paisata pea peale, siis tormavad seda tegema kõik, sest see on juba korra moes. Ja et siin igal inimesel oma (oma) originaalsuse avaldamiseks on üpris suured võimalused, siis näitab iga mees ja naine, mida iganes jaksab ta normaalselt või ebanormaalselt suur fantaasia. Nii on need targad inimesed siis teinud ränka tööd juba peaaegu kogu käesoleva sajandi, ja et keel on kõige püsivaim ja järelandlikum asju üldse, märgitseb meie aeg juba kaunis suurt edu sel alal. Kindel on igatahes see, et isad oma laste kõnest ega kirjast enam raasugi aru ei saa ja ümberpöörduvad.

Kuid see pole veel neid suuremaid pahesid. Pisut õnnetum on inimene siis, kui talle iseenese kirjutisist juhtub näppu sattuma mõni, mis sündind aasta või paar tagasi. Siin ei suuda ta enam vihastada küllalt, nähes neid häbematuid vigu, mida ta millalgi on julgend panna paberile. Seejuures peame paratamatult peatuma selle psühholoogilise tõsiasja juures, et iga hingeline protsess - ka see, mis toimub ühe või teise sõna kirjutamise korral - jätab meie ajju järele jäljed, ja et me hiljem oleme võimetud vastu panema as t u m a s t n e i s s e s a m u s s e j ä l l i s s e. Siin omandab inimene ajajooksul kõik võimalused „valled“ ja „õiged“ ühtlasi, ja ta oleks mõnikord väga õnnelik, kui lubataks kirjutada ühe sõna puhul kolm, neli või viis vormi, sest ta ei tea enam, mida ta kõige viimati on pidand õigeks. Ühtki autoriteeti tal aga pole, kelle poole pöörduda: keskkooli õpilased teevad vigu, keskkooli õpetajad teevad vigu, üliõpilased teevad vigu, eesti filoloogid professorid teevad vigu, keeleuundajad teevad vigu, vigu ja vigu, igal pool ja alati vigu. Kui peadki kedagi h ä s t i t a r g a k s ja autoriteetseks ning pöördud ta poole, teab ta sulle vastata ainult siis, kui ta on järele vaadanud sõnaraamatust. Aga sõnaraamatuid kuidagi usaldada ei julge, kui need on i l m u n d p a a r a a s t a t t a g a s i.

Mõtlege ja kujutelge: terve paar aastat - meie keeleuunduse hooajal!

Kõik oleks üpris kena ja kogu see sport teeks o m a m o o d i n a l j a, kui poleks neid õnnetuid inimesi maa peal, keda nimetatakse õppureiks. Neil olendeil on nimelt kohuseks teada e e s t i õ i g e t k e e l t, eriti siis, kui neil on tahtmist lõpetada meie praegune kõrgetasapinnaline keskkool. Ja kui siis nondesinaste hulhas on inimesi, kes julgevad mõtte teada, kas hingeteadus on psühholoogia, psühholoogia või psünoloogia ja kas tema eest neljasaamine on haruldane juhus, juht, juhtum, juhtumus või juhtumine, siis on ta k a d u n d o l e v u s j a k o o l i l õ p e t a m i s e k s o n v ä l j a v a a t e d ü p r i a p i s i k e d e d. Kogu eluaeg pole ta nii-kui-nii näind muud kui parandusist punetavaid kirjutööid, nii et ta punast värvi on hakkanud vihkama kui kalkun. Kui ta aga tahab olla korralik ja eeskujulik õpilane ning pähe õppida kõik need parandatud vead, siis läheb ta pikapeale nii segi, et ei oska enam kirjutada oma nimegi.

Igas keskkoolis on ju vähemalt viieaastane kursus, igas aastast terve ni k a k s s e m e s t r i t, ning kui mitte igal semestril, siis vähemalt igal õppeaastal on täiesti õigus parandada üht ja sedasama sõna ise moodi.

Kui esimeses klassis teed ühes sõnas vea, see parandatakse ära, sa õpid ta ära, ning kui arvad sellega asja olevat korras, siis eksid r ä n g a s t i: teises klassis kirjutatakse see sõna juba kindlasti teisiti, kolmandas kolmandat moodi, neljandas võetakse jälle midagi esimese taolist ning viienda klassi jaoks on mõni tark inimene kindlasti leidnud veel mõne h o o p i s u u e võimaluse.

Nüüd oled viie aasta jooksul omandanud kõik need viis vormi ning pead olema teadlik, milline neist on õige.

Ja kui peaks juhtuma, et mõnikord lööd kahtlema või verest ära, siis oled sa täielikult arenematu ja ebaintelligentne õpilane ega oma kaugeltki mitte keskkoolilõpetamiseks vajalikest küpsust.

On nüüd mis on, selle kõigega saaks ikka veel kuidagi hakkama, aga kui see keeleuunduse õitseaeg veel kaua kesta ähvardab, siis meil üksteisest arusaamine muutub ikka hulga keerulisemaks kui oli see meie esivanemail.

Oma keelega poleks sel juhul enam midagi peale hakata, see kõlbaks ainult uuendamiseks, kõnelemiseks tuleks tarvitada mõnd võõrkeelt, ladina keelt, soome keelt või muud, ning kui sa seda ei peaks oskama, siis anna oma mõtted teisele edasi käte, jalgade ja näovigurite abil. Kkk.

=====

SÖIT HAASLAVALE.

=====

Pilvine, see, vaikne, kuid siiski tuuline oli hommik. Kuid tuju oli häa. Võisime ju terve päeva olla vabas looduses, ilma mere koormata, ilma koolitöö ras-
lusetu. Kogunesime sadamasse poole üheksaks. Kella osut aga oli pea veerand tundi edasi nihkunud, kui lõpul olid viimased ettevalmistused. Algas sõit.

Iga minutiga kaugenes sadam, kaugenes linn, viimased majad ja siis... oli ümberringi silmapiiriga koondatult näha lai luht. Taevast oli iktagi pilves, kuid meie nägime siiski päikest, õnne- ning rõõmupäikest oma väikses haamerdavas südames. Haaslava paistab, vaata sääl!

Kus?! Kus? Kas see?

Ja ta paistab, näed, sääl parv! Läbisegi hüüdmised. Kihin-kahin.

Robinal tõttasime maale, üksteise võidu joostes ruttasime noppima esimesi kevadlilli. Kuidas rõõmustasime, kui leidsime endid lõhnavas männisalus, kuhu oli-
me tõttanud arusaamatu kiirusega, aga meis oli tung edasi minna, ja läksimegi edasi, teadmatult kuhu. Liblikatena "lendasime" üle nurmedest, mäenõlvadest ja hal-
jendavaiast aasadest.

Olime viimaks lõpsihil, kaunis Haage orus. Kui kaunis oli see org oma kaskede
jökese, kõrgete liivamaägede ja lõhnavate mändidega. Ja meie ise üllatatult, val-
kavail silmil, punetavail palgeil ja naervail suil. Kujutlesime, et oleme võitjad,
kes võitnud endale selle kauni paiga. Halloo-hüüetega tõttasime edasi, otsima
enestele uut "kodu" terveks pikaks päevaks. Ja kui olime ta leidnud, einetasime,
sest olime ju näljased kui võitlejad peale võitlust. Alles siis algas lõbu, kui
kõht täis oli söödud ja rõõska piima veel pääle oli joodud.

Paljajalu sulistasime kui pardipojukese selges järves. Laulsime, mängisime
ja naljatasime. Nii möödus kiiresti päev, päev, mis pikk pidi olema, ent oli lü-
hike, liialtki lühike.

Päike oli juba vajumisel, kui algas kodureis, päevitunult, parimas tujus.
"Aeg kaob kiirelt, ligemale liigub meil vaikselt sammul lahkumise tund," nii laul-
sime Haage orust lahkudes, laulsime, "et sõpradeks jääme igavesti". Sõpradeks
Haage oruga, ta järskude mäenõlvadega, ta selge vuliseva jõekesega.

Koduteel keerutasime Haaslava seltsimajas "viru valssi" ja "tartu-tantsu"-
klaverihelide saatel.

Kuid aeg oli kasin, pidime ruttama. Lauldes möödus kiiresti aeg, ja pikk tee
sai lühikeseks koguni. Juba paistis sädelev veepeeglike - Emajõeke. Veel kord laul-
sime lahkumislaulu. Algas lõbus sõit, mida ei takistanud miski. Sõit täis laulu ja
nacrü. Kiirelt tungis paat läbi laineteharjade, jättes järele vahised vaod.

Juba jällegi olime linnomajade vahel. Sillad ja sadam. Laulu saatel maandusi-
me, õhetavail palgeil, naervail suil. Südames rahu ja rahutus.

Õnnelik tunne valdab meeli, oli ilus see sõit.

A. Rothberg.

=====

Väljaspool meid ei tee meid ükski asi õnnelikuks: ei au, ei vara, ei armastus
ega kuulsus, sest õnn peitub meis enestes - iseenese tundma-õppimises ja iseenesesse
süvenemises.

=====

K. Rumor.

Rumalus om kiinduda sellesse mis möödub.

A. France.

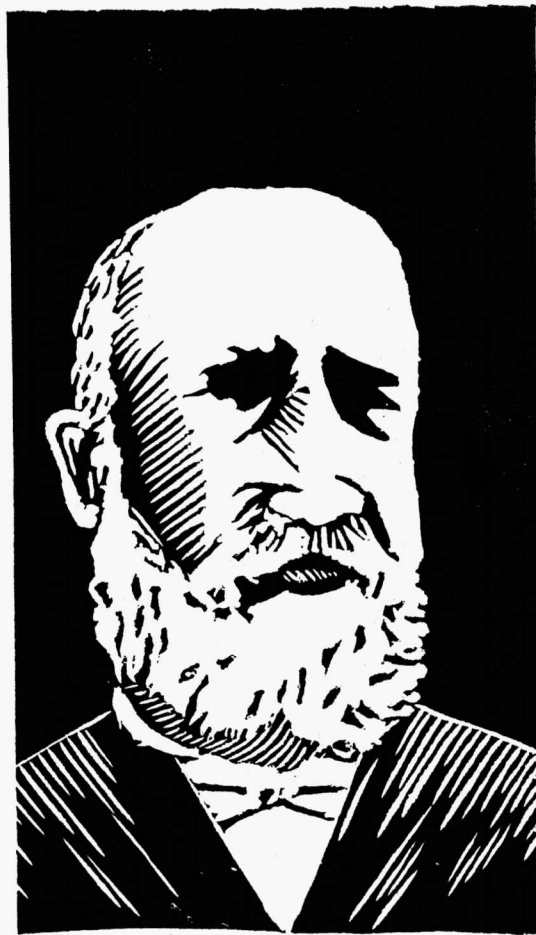
=====

PILK TAGASI, TEINE EDASI.

Kevadvaim elutseb juba mõnd aega meie vanas koolitares. Nii seesmist kui ka välismist koolielu ja tööd on ta muutnud mõnesugusel määral. Koolitöös ja just ringides on seisak, niisamuti on suveunne suikunud ka teised isetegevuse organid. Õpilasperes tegutseti tegevuskava piirides, kusjuures aga iseäralist elevust ja mitmekesisust tõid uued ringid, millised loodi käesoleval aastal.

Koosolekuid Õpilaspere valitsuses oli 5, esinduses 10 ja esinduse juhatuses 2. Kassa seis: tulusid - 250,26 kr. ja kulusid 205,72 kr.

Üldiselt võiks vast päris rahule jääda selle tegevusega, mille vastu õpilased vabal ajal, õpingute kõrval, huvi tundsid. Tänavune ilus ja soe kevad meelitas meelitas aga juba varakult õpilasi kooliseinte vahelt vabasse loodusesse, sellepärast vast ka vaibus igasugune tegelemine ringides ja Õpilasperes pisut vara, kuid kes suudaks küll naeratavale kevadele vastu panna. Kõik igatsevad kaugete kinkude taha, kus midagi helgib ja huikab.

Prof. M. J. Eisen,
meie tähtsaim rahvamuinasjuttude koguja.
L. Raba linoollõige.

Ehkki ootasime kevadet igatseval pilgul, siiski tundub ta meile varssi kaunis karmina. Tahtmatult lahutab kevad meid üksteisest. Nagu õiekesi külvab ta ka meid kodumaa niitudele ja põldudele ehteks.

Olgem siis ka ehteks tõsiselt - nii endale, koolile kui ka kodule. Maitskem suvevabadust mõõdukalt ja kosutavalt, et võiksime sügisel rakenduda õpinguisse uue värskusega, et võiksime olla jõulised ja agarad Õpilaspere liikmed.

Kaugeltki pole aga kevad kõigi vastu nii lahke ja sõbralik. Jäädavalt saadab ta abituriente sellest majakesest. Jäädavalt lahutab ta meid koolijuhatajast ja õpetajaist, kes jootnud meid viis aastat hariduslättest täie armastuse ja hoolega. Jaha jäävad ka meie armsad õekesed. Kuid see on ju kõik loomulik. Iga aasta irdub sellest majakesest abituriente kümnete viisi, võttes endile uusi kohustusi ja ülesandeid, mida jagab elu käsi.

Sellepärast pole ka meil aega viivitamiseks, peame ruttama, et leida parimaid teid otsitavalt tööpõldudel.

Olgem võidukad omis võitlusis ja saavutagem igaveste aegade õnne armsad abiturientid!

Rõõmuküllane ja kosutav olgu suvi kogu T.T.G.-l.

Tartus, 21. V. 30.

P. Välba.

=====

ENNE ÕPPETÖÖ LÕPETAMIST KIRJANDUSRINGIST.

Kuna on lõpule jõudmas 1929/30. õppeaasta, võime seisatada, et tagasi heita pilku Kirjandusringi tehtud tööle. Vaatamata, et nii mõnedki kavatsused on läinud luhta ning jäänud vaid unistusiks, võime rahul olla ringi tegevusega aasta jooksul.

Ta on annud õpilasile igavail ja monotoonseil talvepäevadel lõbusat tegelemist referaat, vaielus-, mitmesuguste huvitavate eeskavadega kirjandus- ning kirjanikkude mälestusõhtute näol, tutvustades neid tähtsamate ja silmapaistvamate kirjanikkudega ning nende töödega. Et saada ülevaadet õpilaste kirjanduslikust maitsest, korraldas Kirjandusr. kirjandusliku ankeedi, mis andis kaunis rahuldava tagajärje. Niisamuti kuulutas välja novellivõistluse meelitavate auhindadega, millest võtsid osa 12 õpilast. Jüry pole veel oma otsust annud. Ka võimaldas Kirjandusring asjast huvitatuile odavahinnalise soome keele kursuse. Ringi raamatukogu figureeris kogu aasta ning leidis liikmete poolt sooja osavõttu. Ringi aastapäev, mida pühitseti teelauaga, kujunes huvitavaks ja mugavaks koosviibimiseks liikmete ja õpetajate keskel.

Sel aastal avati ka Kirjandusringi kõrvale haru keeleringi näol, mis püüdis tutvustada ning koduseks teha õpilasi keelelistes küsimustes.

Kirjandusring pole veel oma tegevust lõpetanud, ta teeb seda lähemates päevades, kui on välja kuulutanud novelli võistluse sisseantud novellidele auhinna.

Kokkuvõttes on T.T.G. Kirjandusring töötanud sel aastal intensiivselt. Avaldam juhatus nimel tänu neile õpetajaile ja õpilasile, kes on aidanud kaasa ringi hää käekäigus ning innuga osa võtnud ringi tegevusest. Soovin neile hääd suvepuhkust, et nad võiksid tuleval aastal niisama edukalt jätkata tööd kirjandusringis.

M.K.

=====

T.T.G. Kunstiringi tegevuse lõpetamise puhul sellel õppeaastal.

Koolitöö tuli, oli ning läks nagi ikka ja alati... See aeg oli igavalt pikk, ent tagasisivaadatuna ometi kohutavalt lühikene. Ju seisamegi kevade kaunimal õitsemisajal varsi suure vabaduse rajal. Tarvis lõpetada töö, et koguda energiat jälle eelseisvaks tööaastaks.

Kunstiring lõpetab oma tänavuse tegevuse lähemates päevades. Olles tegutsenud talve jooksul küllalt intensiivselt, võib ta vaadata tagasi kord jälle rahuldustundega. Muidugi ei lähe ega võigi täide minna kõik unistused ja plaanitsused, ent enamjagu ometi. K-ringi kandvamad teotsemisesindajad - plastikagrupp, joonistusgrupp ning laulukoor - on teinud, mida nad on suutnud, ja see pole sugugi vähe.

Ring on pidanud kuus üldkoosolekut, millest pooled on referaatkoosolekud. Peale selle korraldas ring veel kuulutusvõistluse ning võttis osa ka "T.T.G." kaanevõistluse korraldamisest. Sügisel oli ringil A. Adamson'i huviõhtu ja kevadel ettekannete õhtu, mis õnnestusid. Laulukoor on esinenud edukalt nii mitmelgi korral koolis ja kord ka väljaspool kooli. Ühises õpilaspere ja ringide peos oli ka K.-ringil kaasa aidata oma osa. Üldse töökava teostamisel tuli ju ettegi väikesi kõrvalvõnkeid, sest komistuskive leidub igal rajal, ent need pole olulise tähtsusega. Ringil oli liikmeid üle 200, milline asjaolu tõendab, et õpilasil oli huvi ringi tegevuse vastu.

Palju tänu kõigile, kes aitasid kaasa kuidagi sellel õppeaastal Kunstiringi hääks käekäiguks, ja edukaks tööks. Soovime jõudurikastavat puhkust suvepäivil ning kordaminekut ringile tulevaseks õppeaastaks!

19. V. 30.

Kunstiringi juhatus.

=====

Ära armasta oma ligimest nagu iseennast. Kui oled endaga sõbralikus vahekorras, siis on see häbematus, kui halvast, siis haavamine.

("Inimene ja üliinimene") Bernhard Shaw'lt .

=====

ENESEKASVATUSE=RINGI ELAMUSED MÖÖDUNUD AASTAL.

Nüüd, kus raugemas palav päevatöö koolis, on aeg vast koguda muljeid sellest möödunud, kotkatiivul äralennanud aastast. Möödunu hajub veel värisedes vaiksesse õhku nagu öötuule ulumine.

Meil oli oma kogukene õpilasi, liikmeid, nimetatud ringis, kelle arv küünis 116-ni aasta vältusel.

Meie tee käis üle kõrge kõmiseva ranna. Otsekohene, karske ja julge vaimsus oli meil esmajärgulise tähtsusega, ta koputas alati meie lihakseile, viiele meelele. Tahtsime olla kui kotkad põhjamaa terrassidel, et vaadata kirevat elu oma suures varjundirikkuses, liikuvuses ja lainetuses, et siin jälle lennata.

Nii olime siis lähedas kontaktis T.P.R.G. Karskusringiga, korraldades koos tutvumisõhtu ja paar huviohtut referaatidega. Kuid see kontakt suikus vähe hiljem, sest oli soovitatav, teetseda ainult oma kooli piires. Kuid meie esteetiline ja eetiline väärtus ei lasknud ka sellegi lühikese tegevuse ajal esile tõusta väärnähtusi. Jäime endi kõrgusele. Niisamuti oli ühendus E.K.Karskusliiduga.

Aleksis Kivi,
soome tähtsam kirjanik "Seitsme venna" autor.
L.Raba linocollõige.

Pandi toime karbikorjandused, ning jõulu vahc ajal oli ülemaalse koolinoorsoo kursuse hää kordaminek ringi liikmete häätahtlik teene koos Karskusliiduga T.T.G. ruumes.

Nõorus, tulvil täis elu ja tahte jõudu, ei seisnud uuepreestri templis, vaid tõstis end kunstilise väärtuse tasemele. Nimelt korraldas ring võistluskirjutisi teemidele auhindadega. Siis pidas ta referaat- ja vaieluskoosolekuid, millised olid tervitatud paljude lahkenäoliste õpilasi ja õpetajasi osavõtjaist. Ring asutas kevadel ka raamatukogu. Tagasi nädalaid, oli emadepäeva korraldamine ringi juhtida, ning tänulikuks teeneks on ringil omajõuline korrajuhtimise võim.

Tugev pinge ühendas kõiki, et näha ringi hääd käekäiku.

Kuid aeg tahab hüljata kurjasti kõrvale meid meie möödunud tegevusest, Süda kui seisataks, palvetaks veel. Veel päevad mõningad, ja siis... on võimalik ainult

järel elada neile tegevusvoogudele.

Ärge tarduge järgmisel aastal, ringi liikmed, ärge kohkuge tormi ees, vaid - aerud kätte ja kõrgemale lainte harjadest. Enesekasvatuse ringi juhatus.

=====

L A H K U J A L T.

Aeg parandab küll haavad, aga jätab armid. Tarvis rutata, tarvis rutata, varsti jõuab lõpp! Kuidas see mind kiirustab ja kohustab veel tõmbama viimseid sõome tõsi- se elu ja töö jaoks!

Viis pikka aastat löid laineid üksteise pääle, ühes kevadete, suvede, sügiste ja talvedega. Kuid kaks viimast aastaaga ja esimene olid kui lahutamata sõbrad, ja nad sidusid ka mind ning palju teisi üksteistega. Kaasõpilased, õpetajad, valged klassiseinad, kriiditükid, tahvel - näen kõiki neid kui peeglis, kui surnu silmiga.

Mu mälestuste muuseumis on puhkamas rahulikult kooliaastatest mitmedkümmend kujud, on tuhandeid huvitavaid vahejuhtumisi rõõmu hetkedega; naljapalade ja seiklustega, kuid on ka kahjuks jäädavaid näriva igatsusega mõruduši, mis on tekkinud lahkumise läbi ja mis tumestavad rõõsku optimismi jooni näol. Aga rõõm ületab siiski.

Veri tumeneb, kohiseb nagu kesk taeva ja maa imesid. Jälle sähvatab mõte: elage hästi, mahajäetud, aeg kaob nii kiirelt...

On veel nädalat paar viibida koolis. Kuid seda raskemaks muutub meeleolu. Minevik muljub koormana. Hakkab otse kahju küsimuse juures: miks olin ma niisugune, mitte teistsugune, miks tegin sageli õpetajaile meelehärma, miks ei saanud valit- seda enese üle? Oli see pahatahtlikkus? Ei. Olin siis veel niivõrt noor, et mul- le sai andestatud kõik. Meie saame üksteisest aru. Rõõmuga avastaksin neile oma hinge, ütleksin enda mured kui sõpradele ja avaldaks neile viimsed tänusõnad lah- kumise puhul koolist. Kuid see on kui unenägude vald, muinasjutu riik, mille jaoks sõnad on liiga proosalised, küll aga hinge taga heliseb midagi ilusat. Siin saadakse aru teineteisest elu ja surma vahel olevate tunnetega. Langevad vaid paar sü- danthaaravat pisarat, jääb järele kurbus, vaikus, ning inimene - sa eksid jälle mä- lestusis, vanus, armsais... Tahaksin hüüda tagasi läinud aegu!

Õhkan hämarusse veel kord: aeg kaob kiirelt...

Lahkuja abituriendi mälestus ei kahvatu aastate kuludes, kadudes!

Teile, unustamata kaasõpilased ja õpetajad, jäädav mälestus.

Li.

=====

"T.T.G." II aastakäigu lõpetamise puhul.

Käesoleva nriga lõpetab "T.T.G." oma teise aastakäigu. Kui läinud õppeaastal suudeti väljaanda ainult 9 nrit, siis on sel aastal jõutud 15 nrini. See märgitseb arvulisi edusamme. Mis puutub sisulisesse küljesse, siis siis on märgata, et suurem osa ajalehest on täidatud kaastööga õpilastelt. Isegi juhtkirjad on viimastel kuu- del kirjutatud ainult õpilaste poolt. Käesoleval aastal ei ole tundunud puudust olevat kaastööst. Osa sellest on pidanud korda ootama, enne kui on pääsenud lehte. Kooli jooksev elu, õpilaste isetegevus jne. on leidnud korrapäralist fikseerimist ajalehes. Vahest on tundunud kahvatuna kirjanduslik ja kirjandusarvustuslik osa. Koguni ei ole võetud sõna keele küsimustes. Selle vastu on tõusnud tugevasti kunstiline külge. Siin on suurt tänu teeninud oma lahke vastutulekuga T.T.G. Kunstiring, kes on muretsenud eriti hilisemate nrите jaoks hulga linoollõikeid. Isegi maitse- rikkaid kaaneilustusi on ta pakunud, mida täiel määral pole suutnud toimetuse kasu- tada, kuid loodab seda teha eelseisval õppeaastal. Ajalehe tellijate arv on kuju- nenud stabiilseks, mis on kindlustanud ajalehe korrapärase ilmumise. See samm, et ajaleht valis sügisel talituse liikme, on osutunud õnnelikuks, sest tellimisrahad on enam-vahem korralikult kätte saadud ja ajalehel ei tarvitse karta puudujääki. Küll on aga ajaleht pidanud kõrvalt hankima toetussummasid illustatsioonide ja kaante trükkimiseks, sest pole tahtetud seda teha lugejaskonna kulul; on ju hoitud numbril hind kogu aasta 25 sendi suuruses, kuna see viimaste illustreeritud numbrite puhul oleks pidanud tingimata tõusma. Toetussummasid on lahkesti annud T.T.G. Lastevanemate komitee ja T.T.G. Õpilaspere, mis eest siinkohal olgu neile tugev käepigis- tus. Selle numbriga lõpevad praeguse toimetuse volitused, mispuhul pean oma meel- divaks kohustuseks tänada kooskõlalise toimetuse ja talituse eest kõiki toimetuse jäikmeid ja lehe talituse juhatajat. Niisamuti avaldan tänu tellimiste vastuvõtjail- le, lahkeile kaastöölisile, lugejaskonnale, eriti aga meie koolijuhatusel ja T.T.G. Õpilasperele, kelle initsiatiivil ja teadlikul korraldusel on olnud üldse

võimalik ellu kutsuda sellist tähtsat orgaani, nagu seda on kooli ajaleht.

Kaheaastase töö tulemused tiivustagu meid ka edaspidi jätkama tööd kooli aja-
lehe väljaandmisel selles teadmises, et see vaev ja raha, mis on kulutatud lehe
toimetamiseks, väljaandmiseks ja tellimiseks, ei ole mitte asjata raisatud, vaid
see on kandnud head vilja õpilaste vaimlise kultuuri, isetegevuse ja kasvatusliku
taseme tõstmiseks.

K õ i k e h e a d u u e õ p p e a a s t a n i !

Tartus, 22.V. 1930.

Peatoimetaja.

=====

Õ p i l a s e d S o o m e .

Nagu eelmisel aastal on käesolevalgi suvel loodud ühendus Soomega õpilaste
külastuskäikude vahetamise näol. Nii sõidab Soomest mõneks nädalaks Eestisse soo-
me õpilane külla, eesti oludega tutvunema, eesti keelt õppima ja hõimugulusside-
meid looma. Seejärel läheb meilt tema kaaslane ja vastuvõtja - eesti tüdruk või
poiss - niisama kauaks ajaks Soome selsamal otstarbel külla. Muidugi on võimalik
lubada endile seda meelepärast külastamisvahetust neil, kelle vanemad on jõukamad
ja kelle kodud külalise vastuvõtmiseks on soodsamad. Kuid see kavatsus iseenesest
on küllalt armas ja tervitatav nähe, eriti meie hõimuküsimuse süvendamise huvides,
mispärast ei tohiks teda muud kui soovitada.

=====

ÕPILASED, ÕPPIGE TUNDMA OMA KODUMAAD!

Meie rahval on sisse juurdunud vale vaade, et ilu ja kaunisust võib leida ai-
nult välismaal, väljaspool kodumaa piire. On tõsi, et seal on tõesti palju omapä-
rast võluvast, palju ennenägematut, palju kõiki tehnikamesid ja muud, mis meie ko-
dumaal ei ole. Kuid kodumaa võib meile siiski pakkuda õige palju. Meie ei tunne
veel oma kodumaad, meil ei ole kiidetud oma kodumaad niivõrt kui välismaad, meie
peame oma rahvast ja oma kodumaad oma orjameelsuses armetumaks, kui ta tõesti on;
sellega on seletatav see nähe, et meil ei ole tungi oma kodumaa väarikamaisse koh-
tadesse. Abiturientide meel-mõte kisub üle lahe Soome, üle mere Rootsi, kisub Läti
naaberriigi pealinna Riiga, ja paljudki unistavad Saksamaast, Prantsusmaast, ilu-
sast Itaaliast. Aga kodumaa vastu ollakse passiivne. Üteldakse, et kodumaad nähakse
hiljemgi. Kuid kas ei nähta välismaad hiljemgi, kui on suuremad rahalised võimalu-
sed väljapääsuks? See on tühi enesepeete, et nähakse kodumaad hiljem. Seda näevad
ainult mõned üksikud. Enam jagu abituriente jääb kolletama kuhugi provintsilinna
või maanurka ja paljud ei mõtlegi liigutada end kodumaa lähemaks tundmaõppimiseks.
Tarvis on aga kodumaal vähemgi ringreis ette võtta, ja kohe paistab silma, mis on
meie kodumaa oma ilurikkusega, rahva eluoluga ja majandusliku ilmega. Kodumaal lii-
kumine tuleb palju odavam kui välismaal, kodumaa ringreisidest võib palju rohkem
õpilasi osa võtta, kodumaal liikumine on lihtsam, armsam, kodusem kui välismaal.

Praegusel rahakehval ajal oleks lausa ülekohus paisata sajatuhandetesse ulatu-
vaid summasid piiri taha, sel ajal, kui kodumaal on iga summakene kokkuhoiuks tähtis.

Kulutada omale maale summasid, see on seesama kui toetada oma riiki, oma rah-
vast, kindlustada kodumaa-elanikkude heaolu. Ja selle vastutasuks pakub meile kodu-
maa palju, palju, palju, mida võime imestella, mis meid õpetab, mis meid kasvatab,
mis avatleb meid armastama oma kodumaad, kus ootab noori laialdane tööväli, mida
praegu ei nähta, ei taheta näha, ei osata näha.

Just meie südamaa on meile tundmatu maailm, mida peab tundma õppima. Seal on
meie ihalduste tagamaa, seal on meie kullamaa Ameerika, õnnemaa Austraalia, imede-
maa Venemaa.

Oma maa peame alles üles leidma, seni ta on üles leidmata. Sinna sihime oma
silmaringi laiendamise matka, sealt leiame meie kõik, mis meid huvitab, ja kui meie
veel seal kõike ei näe, siis leiame sealt selle mõtte, et sinna saab luua seda, mis
meid huvitab, mis kindlustab meie tuleviku, mis meid ja meie kodumaad teeb õnnelikuks.

Õ p i l a s e d , õ p p i g e t u n d m a o m a k o d u m a a d !

A. R.

=====

K o o l i õ p p e r e i s i d .

Traditsioonilisteks on kujunenud meil igakevadised ekskursioonid, missuguseid
korraldatakse III, IV, ja V klassidele. Nii nagu varematelgi aastatel sõidavad ka
tänavu III klassid Lõuna-Eestisse, matkates Võrust jalgsi ilusale Munamäele ja Rõu-
gesse, kust pööratakse tagasi Võrru ja siirdutakse edasi Petseri. Päevase tutvune-

mise järele Petseriga jätkatakse matkamist Värskale ja sealt Peipsi ning Emajõe kaudu laeval tagasi Tartu. Ekskursiooni kestus oleks 4 päeva; ööbitakse Võrus, Rõuges, Petseris ja Värskas.

IV klassid külastavad ka nagu eelmistel aastatel lahket Soomelahe rannikut marschruudiga: Narva, Narva-Jõešuu, Oru, Toila, Järve ja Kohtla kaevandused ning Rakvere. Piken jalgsi matk on seejuures Ocu jaamast Oru lossi, sealt edasi Toila ja Järvele. Ekskursiooni kestus 4 päeva. Ööbitakse Narvas ja Toilas.

Lõpuklasside ekskursioon marshruut on seni veel kindlaks määramata, kuid on juttu olnud kodumaisest matkast ja Riia reisust. -o-o-

T.T.G.Kirjandusringi novellivõistluse tulemused.

Sisse oli antud võistluseks üldse 12 novelli. Novellide üldine kirjanduslik tase oli madal. Suured olid kompositsiooni puudused ja keeleline hõredus. Mõni töö ei allunud üldse novelli nõuetele.

Jury otsustas anda kaks kolmandat auhinda (a 500 s.) novellidele " Hull" ja "Vanaema" - esimesele keelelise tiheduse pärast, teisele aga kompositsioonilise terviklikkuse pärast.

"Hullu" autoriks osutus III-b klassi õpilane V. Tekkel ja "Vanaema" autoriks III-c klassi õpilane A. Peerandi.

T e a d e a n d e d k o o l i s t .

Suviseks õppetöö vaheaajaks lõpeb õppetöö reedel 6 juunil kl. 12. Nimetatud päeval kl. 10 korraldatakse lõppaktus, kus koolijuhataja annab ülevaate õppeaasta tegevusest, millele järgneb tunnistuste väljajagamine lõpetajaile.

Uute õpilaste vastuvõtmine on kevadel 11, 12 ja 13 juunil; sügisel 25, 26, 27 augustil, misajal on ka järeleksamid.

Koolitöö algab 28 augustil kl 9 hommikul.

Eelmise nri ristmõistatuse lahendus.

Vasakult paremale: 2.Tiina. 5.Kanaria. 6.Helgoband. 9.Ems. 10.Heidelberg. 13.Agu. Ülalt alla: 1.Iiling. 2.Tee. 3.Rhone. 8.Anni. 4.All. 14.Adele. Alt üles: 10.Hugo. 11.Edgar. Elmar. 12. Genua. 7 Sool.

Õigeid lahendusi saabus 3. Auhinna E.Nuku "Trioletid Amorille " sai liisu läbi IV-a klassi õpilane L. Kimmel.

TARTU KESKKOOLIDE= VÄHELISE FOTOVÕISTLUSE TAGAJÄRJED.

A kl.

- I auhind: Matt R a u d s e p p
T.P. Realgüm. V. kl.
II auhind: Evald H e r m a n n
T.P. Realgüm. V kl.
III auhind: Lui K r i i s a
T.P.Realgüm. V kl.

B. kl.

- I. auhind: Johannes L u i k
T. P. Realgüm. V kl.
II. auhind: Aleksander K l a o s.
H.Treffneri güm. V- kl.
III. auhind: Udo S i l b e r g l e i c h
T.P. Realgüm. V. kl.
IV. ergutusauhind: Hildegard R e h e s a a r
T.Tüt. güm. IV-c kl.
V. ergutusauhind: Boris L u i k
T.P.Realgüm II-a kl.

